

JMGdata

Journalisternas partisympatier

2000

JMGdata är ett försök att på elektronisk väg (www.jmg.gu.se) kortfattat och enkelt presentera forskningsresultat av allmänt intresse som tagits fram vid Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet (JMG).

JMGdata är från och med i år ett nytt inslag i JMG:s forskningsinformation

JMGdata kommer att innehålla kortfattade kommentarer och enkla datasammanställningar baserade på den forskningsverksamhet som bedrivs vid JMG.

JMGdata utgör vid sidan av JMG:s bokserie, JMG:s rapportserie och JMG Granskaren en del av JMG:s forskningsinformation.

JMGdatas första nummer handlar om Journalisternas partisympatier - resultat baserade på den senaste journalistundersökningen, Journalist 2000. Undersökningen är en representativ enkätundersökning där frågorna besvarades i november/december 1999. Resultaten jämförs bland annat med resultat från JMG:s tidigare undersökningar från år 1989 och år 1995.

Kent Asp
Prefekt, JMG

31% sympatiserar med Vänsterpartiet

På frågan "Vilket parti tycker Du bäst om idag?" uppgav 31 procent vänsterpartiet. Tjugosju procent uppgav att de sympatiserade med socialdemokraterna och tio procent med moderaterna (se tabell 1).

Hos allmänheten var motsvarande siffror 15 procent för vänsterpartiet, 27 procent för socialdemokraterna och 25 procent för moderaterna. (Uppgifterna om allmänhetens partisympatier är hämtade från SOM-institutets jämförbara enkätundersökning genomförd vid samma tidpunkt.)

Andelen folkpartister tre gånger så stor

Folkpartiet, vänsterpartiet och miljöpartiet uppvisar en större andel bland journalisterna, medan socialdemokraterna och särskilt moderaterna uppvisar en mindre andel.

I journalistkåren är andelen med vänsterpartisympatier två gånger större och andelen folkpartister nästan tre gånger större än hos allmänheten.

Mp nästan halverat mellan 1995 och 1999

I jämförelse med föregående undersökning från hösten 1995 har sympatierna för vänsterpartiet och socialdemokraterna ökat, medan sympatierna har minskat för moderaterna och miljöpartiet. För miljöpartiet är nedgången mycket stor. Den handlar nästan om nästan en halvering - från 18 procent 1995 till 10 procent 1999 (se tabell 2).

Vänsterpartiets och kristdemokraternas starkare ställning hos journalisterna mellan 1995 och 1999 återspeglar i stort den förändring som också ägt rum hos allmänheten under samma period.

s och m mindre i public service företag

Inom journalistkåren finns betydande skillnader i partisympatier mellan olika grupper av journalister. Vänsterpartiet är exempelvis klart mycket starkare bland kulturjournalister än bland sportjournalister.

Journalister inom public service-företagen Sveriges Television (SVT) och Sveriges Radio (SR) uppvisar i

Tabell 1 Journalisternas och allmänhetens partisympatier hösten 1999

	Journalister	Allmänheten
Vänsterpartiet	31	15
Socialdemokraterna	27	32
Centerpartiet	3	4
Folkpartiet	14	5
Moderaterna	10	25
Miljöpartiet	10	6
Kristdemokraterna	5	13
Summa procent	100	100
Antal svarande	892	3048

Tabell 2 Journalisternas partisympatier hösten 1989, 1995 och 1999

	1989	1995	1999
Vänsterpartiet	22	26	31
Socialdemokraterna	30	23	27
Centerpartiet	6	4	3
Folkpartiet	16	12	14
Moderaterna	13	13	10
Miljöpartiet	12	18	10
Kristdemokraterna	1	4	5
Summa procent	100	100	100
Antal svarande	850	845	892

grova drag samma partipolitiska fördelning som kollegorna inom dagspressen. I SVT/SR utgör dock socialdemokrater och moderater en mindre andel än i dagspressen och folkpartister och vänsterpartister en något större andel i SVT/SR än i dagspressen (se tabell 3).

m större i reklamfinansierad TV/Radio

Bland journalister verksamma inom reklamfinansierad TV och radio är moderaterna (24 procent) efter vänsterpartiet (33 procent) det största partiet. Socialdemokra-

terna är svagt representerade (10 procent) och andelen sympatisörer till borgerliga partier (m, kd, fp och c) är i majoritet.

Bland frilansjournalisterna är vänsterpartiet särskilt starkt (37 procent). Resultaten för frilansjournalister och särskilt för journalister verksamma inom reklamfinansierad TV och radio bör tolkas med försiktighet, eftersom dessa två journalistgrupper i antal inte är så stora. Resultaten grundar sig därför på förhållandevis få svars personer.

Tabell 3 Journalisternas partisympatier inom olika medier

	Dagspress	SVT/SR	Reklam TV/Radio	Frilans
Vänsterpartiet	30	33	33	37
Socialdemokraterna	31	23	10	29
Centerpartiet	2	2	2	0
Folkpartiet	12	17	17	19
Moderaterna	10	6	24	2
Miljöpartiet	10	14	5	10
Kristdemokraterna	5	5	9	3
Summa procent	100	100	100	100
Antal svarande	405	138	42	68

Undersökningsfakta: Undersökningen är gjord bland medlemmar i Sv Journalistförbundet (SJF). Av 1873 slumpmässigt utvalda har 1075 besvarat frågeformuläret = 57.4% i svarsfrekvens. Svarsfrekvensen är mot bakgrund av frågeformulärets omfattning tillfredställande för denna typ av undersökning. Enkätundersökningar riktade till allmänheten med god svarsfrekvens brukar ligga på ca 65 %. Huvuddelen besvarade enkäten i nov/dec 1999. Fältarbetet avslutades i januari 2000.

KOMMENTAR:

Slår partisypatierna igenom i nyhetsjournalistiken?

Svaret är komplicerat, men det är mycket som talar för att den enskilde journalistens partipolitiska åsikter påverkar nyhetsrapporteringen i begränsad omfattning i förhållande till andra faktorer. Skälen är i huvudsak tre:

1 I modern nyhetsjournalistik är professionella nyhetsvärderingsprinciper viktigare än partipolitiska värderingar. Den speciella arbetslogik journalisterna och medierna använder sig av väger tyngre än journalisternas personliga åsikter. En journalist med moderata partisympatier och en journalist med vänsterpartisympatier gör därför oftast samma nyhetsbedömning.

2 Nyhetsarbete är i stor utsträckning en kollektiv, redaktionell arbetsprocess med många inblandade journalister och ofta med långt driven arbetsfördelning. Utrymmet för påverkan av enskilda individers åsikter är därigenom begränsat.

3 Journalister identifierar sig känslomässigt i mycket mindre grad än allmänheten med de politiska partierna. Det är mycket få journalister som uppfattar sig som övertygade anhängare av ett visst politiskt parti. De kan därmed antas vara ännu mer trolösa gentemot partierna än allmänheten.

Partisypatierna också uttryck för yrkesideologi

1 Journalisters starka sympatier för v och mp motsvaras inte i lika hög grad av journalisternas politiska åsikter. Journalisterna är med andra ord åsiktsmässigt inte riktigt så "röda" och riktigt så "gröna" som man kan förvänta sig utifrån deras partisympatier.

2 Journalisternas bristande sympatier för väletablerade och maktägande partier som s och m och journalisternas förkärlek för mindre etablerade partier som v och mp är därför inte bara ett uttryck för politiska åsikter utan också ett uttryck för en journalistisk yrkesideologi där en självständig kritisk granskning av makten och makthavare intar en central plats.

Kent Asp
Professor, JMG